

NPT-LVB

Nieuwe Perspectieven bij Terugkeer

Nazorg en preventie van terugval voor jongeren met een licht verstandelijke beperking na vrijheidsbeneming

NPT-LVB

Sinds 2004 wordt in Nederland gewerkt met de methode Nazorg en Preventie van Terugval, een interventie ontwikkeld door Van Montfoort en Spirit Jeugd en Opvoedhulp in opdracht van de gemeente Amsterdam. NPT is in 2008 volledig erkend door de Erkenningscommissie van het Ministerie van Justitie en wordt momenteel uitgevoerd en geïmplementeerd in diverse gemeenten in Nederland. Een meerjarig effectonderzoek door de Universiteit van Amsterdam is in 2009 van start gegaan.

Een behoorlijk percentage van de doelgroep NPT bestaat uit jongeren die functioneren op het niveau van een licht verstandelijke beperking (LVB). Zij profiteren onvoldoende van het reguliere aanbod. Keer op keer blijkt uit onderzoek echter dat een laag IQ een belangrijke risicofactor is voor delinquentie. Daarom hebben Van Montfoort en Spirit in samenwerking met de William Schrikker Groep op basis van wetenschappelijke inzichten en praktijkervaringen een voor de LVB-doelgroep eigen nazorgmethode ontwikkeld: NPT-LVB.

Doelgroep en juridisch kader

De aanpak van NPT-LVB is ontwikkeld voor de zwaardere categorie criminele jongeren, waaronder veelplegers en PIJ-jongeren. De doelgroep bestaat uit jongeren van 16 tot en met 23 jaar met een gemiddeld tot hoog recidiverisico en met gemiddelde tot ernstige en delictgerelateerde problemen op het gebied van vaardigheden, denkpatronen en gedrag. Bij de jongeren is sprake van een functioneren op het niveau van een licht verstandelijke beperking (LVB), dat wil zeggen een IQ van 50-70 of een IQ van 70-85 in combinatie met een beperkt sociaal aanpassingsvermogen.

De jongeren keren terug in de samenleving na een verblijf – als gevolg van delinquent gedrag – van minimaal 1 maand in een jeugdinstelling (JI), penitentiaire inrichting (PI) of instelling voor gesloten behandeling (GB) / Jeugdzorg-Plus (bij deze civiel rechtelijke plaatsingen moet delinquent gedrag (mede) een rol hebben gespeeld voor het besluit tot vrijheidsbeneming). Het juridisch kader waarin de jongere wordt begeleid kan zowel vrijwillig als gedwongen zijn. Inzet van NPT-LVB in een gedwongen kader neemt door recente ontwikkelingen rond verplichte nazorg toe.

Doelen

NPT-LVB wil met alle jongeren een substantiële afname van het risico op recidive bereiken. Het programma werkt daartoe aan de verbetering of aanpassing van alle kenmerken en omstandigheden van de jongere die het risico op delinquent gedrag verhogen. Zo wordt gewerkt aan het verkrijgen en behouden van huisvesting en werk/opleiding en van een, waar nodig professioneel, ondersteunend netwerk.

Daarnaast werkt NPT-LVB aan verbetering van de delictgerelateerde criminogene factor gedrag, vaardigheden en denkpatronen zelf. Met name vermindering van de impulsiviteit, verandering van de sturende rol van de antisociale kernovertuigingen en het vergroten van probleemoplossende en sociale vaardigheden als basis voor gedragsverandering zijn belangrijke doelen van het programma. Dit gebeurt in de eigen context van de jongere, altijd in nauwe samenwerking met het bestaande of nieuw opgebouwde sociaal netwerk, en bij voorkeur ook met ouders.

van montfoort

spirit!
Jeugd & Opvoedhulp

Evidence-based

De effectiviteit van NPT-LVB wordt ondersteund door onderzoeksliteratuur. NPT-LVB werkt op basis van de what-works beginselen en het (cognitief) leertheoretisch model. Specifiek voor de relatie tussen denkpatronen, vaardigheden en gedrag werkt NPT-LVB met het model van de sociale informatieverwerking van Crick en Dodge (1994). Gebruik is gemaakt van de diverse onderzoeken naar de sociale informatieverwerking bij LVB (o.a. Van Nieuwenhuijzen, 2005). Specifiek voor de relatie van de denkpatronen, vaardigheden en gedrag met tekorten op andere criminogene factoren in de omgeving of de jongere zelf, sluit NPT-LVB aan bij het coping-relapse model van Brown en Zamble (2002). NPT-LVB maakt daarnaast gebruik van wat de literatuur en de praktijk vertellen over de werkvormen die bij jongeren met een licht verstandelijke beperking goed aansluiten.

Intensieve werkrelatie

Voor NPT-LVB is een positieve werkrelatie de noodzakelijke basis om met jongeren in de eigen context op (cognitief) leertheoretische basis te kunnen werken. NPT-LVB investeert daarom veel in motiveren en prosociaal modelgedrag door de NPT-LVB werker. De werker sluit nauw aan bij de leefwereld van de jongere zelf. Daarnaast wordt veel 'gedaan' en worden ervaringen gedeeld, een werkstijl die goed aansluit bij de manier waarop jongeren met een LVB het beste leren. Ook stevige afspraken en controle maken onderdeel uit van de manier van werken. Directief zijn en tegelijkertijd aansluiten bij de wensen van de jongere is een kenmerk van de begeleiding door de NPT-LVB werker. NPT-LVB werkers worden hiervoor intensief opgeleid en gesuperviseerd. De zware inzet op de werkrelatie door NPT-LVB wordt ondersteund door onderzoeksliteratuur over effectieve nazorgprogramma's in het buitenland, en het veranderen van ernstige antisociale en agressieve gedragsproblemen.

Duur, fasering en continuïteit

NPT-LVB tracht de doelen te bereiken door gedurende een periode van 12 maanden de jongere en zijn netwerk intensief te begeleiden. De begeleiding vindt plaats in een algemene voorbereidende fase, drie uitvoeringsfasen en een follow-up fase. Het gaat hierbij niet alleen om praktische zaken als het helpen regelen van huisvesting, school/werk, schuldsanering of een woonomgeving. Ook gaat het om het in de eigen context toepassen en uitbreiden van de (sociale, morele en cognitieve) vaardigheden die de jongere binnen de PI/JJI/GB heeft geleerd. Dit leerproces is bij het weer 'vrij komen' nog niet klaar, omdat de eigen context tot dan toe heeft ontbroken. De toepassing van het geleerde moet in de eigen context worden bevorderd en op een eigen, ambulante en geïndividualiseerde manier worden voortgezet. NPT-LVB doet dit.

Continuïteit is belangrijk. De instroom van jongeren in NPT-LVB start daarom bij voorkeur op het moment dat de vrijheidsbeneming nog niet is afgerond. Een intramurale start is ook belangrijk omdat ouders en andere betrokkenen dan kunnen worden voorbereid op de definitieve thuiskomst. Deze inhoudelijke en praktische begeleiding van de overstap naar huis luistert heel nauw. NPT-LVB is hier dan ook nauw bij betrokken.

NPT-LVB is een interventie die gedurende (ruim) een jaar aan de jongeren wordt aangeboden. Een licht verstandelijke beperking is echter een chronisch kenmerk en blijft daarmee een risicofactor voor het weer terugvallen in crimineel gedrag. Om deze reden is reeds binnen de methode NPT-LVB expliciet aandacht voor continuïteit in de zorg na NPT-LVB. Er wordt nadrukkelijk gezocht naar samenwerking in het eigen sociaal en het professionele netwerk van de jongere. Deze samenwerking wordt reeds tijdens NPT-LVB tot stand gebracht. Het ondersteunend netwerk rondom de jongere neemt de begeleiding, die de interventiewerker aanvankelijk nog vooral zelf uitvoert, gaandeweg het programma steeds meer over.

Interventies

De methode NPT-LVB kiest voor een aanpak vanuit de desistance focused practise. Dat wil zeggen dat wordt ingezet op de elementen die van invloed zijn op de keuze van een jongere om te stoppen met delictgedrag. Om deze keuze te kunnen maken, zet NPT-LVB in op het uitbreiden van drie typen kapitaal:

- Motivatie en betekenisgeving / identiteitsvorming: interventies die zorgen voor een wil tot gedragsverandering en werkelijk betekenisvolle ervaringen door de jongere.

- Individueel kapitaal: interventies die de individuele competentie versterken. Onder individuele competentie worden vaardigheden en zelfsturing verstaan, een afname van gedragsproblemen en impulsiviteit, stress en overbelasting. Tegelijkertijd ontwikkelt een jongere een prosociale toekomstvisie, maakt hij plannen en kiest hij welke richting hij op wil met zijn leven.

- Sociaal kapitaal: interventies die het sociaal netwerk en de kansen en mogelijkheden voor een jongere versterken, waarbij het integrale aspect van NPT-LVB wordt benadrukt in termen van het werken met gezin, buurt en school/werkomgeving. Het gaat hier om het versterken van de sociale bindingen; het vergroten van de participatie van de jongeren.

De gedragstheorie is een belangrijke invalshoek om recidive bij de jongeren te voorkomen en hun bedreigde participatie aan de samenleving op te heffen. Deze wordt binnen NPT-LVB op onderdelen aangevuld met de cognitieve gedragstheorie. NPT-LVB richt zich daarnaast op het organiseren van praktische hulp voor de jongere en zijn gezin en op het organiseren van langdurige ondersteuning vanuit het eigen en/of professioneel netwerk. De sociale omgevingsanalyse is dan ook een centrale interventie.

Een belangrijk middel tijdens de begeleidingscontacten van NPT-LVB is het werkboek. Elke jongere krijgt een werkboek dat tijdens het traject samen met de jongere op maat wordt ingevuld. Het werkboek geeft de begeleiding van NPT-LVB structuur en visualiseert en 'bewaart' de ontwikkelingsstappen die in het kader van het NPT-LVB traject zijn gemaakt. Het werkboek biedt het vertrekpunt voor een eventueel vervolgtraject en biedt de jongere ondersteuning bij het dagelijks functioneren na afloop van de begeleiding. Bijvoorbeeld omdat er in het werkboek een CV kan worden opgenomen en een voorbeeld sollicitatiebrief of een lijst met belangrijke personen bij wie de jongere om ondersteuning kan vragen op het moment dat hij er zelfstandig niet uitkomt.

Opleiding

NPT-LVB voorziet in een intensieve opleiding en certificering voor NPT-LVB werkers, gedragsdeskundige en leidinggevende/behandelcoördinator. De opleiding wordt na een aantal basisdagen geïntegreerd met de praktijk in de vorm van begeleide casuïstiekbesprekingen.

Behandelingsintegriteit

NPT-LVB werkt met een integrale systematiek om de kwaliteit van het handelen van NPT-LVB werkers, de gedragsdeskundige en leidinggevende / behandelcoördinator te garanderen. Dit systeem is gekoppeld aan vervolgopleidingen op maat, en verlenging van de certificering. Bij het bewaken van de behandelingsintegriteit worden externe NPT-LVB supervisors ingezet.

Caseload

De maximale caseload van een NPT-LVB werker bedraagt 7.2 jongeren bij een fulltime aanstelling.

Contactgegevens

Van Montfoort
Houttuinlaan 4
3447 GM Woerden
T 0348 481200
www.vanmontfoort.nl

Spirit
Postbus 75450
1070 AL Amsterdam
T 020 540 05 00
E info@spirit.nl
www.spirit.nl

William Schrikker Groep
Postbus 12685
1100 AR Amsterdam
T 020 3989777
www.williamschrikkergroep.nu